

Intelligente camera's detecte afwijkend gedrag niet

TNO heeft het gedrag van mensen die een terroristische activiteit voorbereiden, uitvoeren of hebben uitgevoerd in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot een lijst met 156 afwijkende gedragingen. Volgens de onderzoekers is momenteel slechts 6 procent van deze gedragingen te detecteren met intelligent cameratoezicht, terwijl 54 procent nooit door een intelligente camera gedetecteerd zal kunnen worden. Van de overige 40 procent verwachten de onderzoekers dat deze binnen enkele jaren wel te detecteren zijn. "Dit betekent dat aanvullende menselijke waarneming voornamelijk onmisbaar is", vertelde *Maaïke Lousberg* van TNO Defensie & Veiligheid tijdens het seminar. "Maar een groot deel van de gedragingen is wel automatisch te detecteren. Met intelligent cameratoezicht valt op termijn dus winst te behalen. Het is geen kwestie van of menselijke waarneming of meer intelligente camera's, maar van allebei." Het onderzoek spitst zich voorlopig alleen toe op het detecteren van afwijkend gedrag van terroristen, maar zal in de toekomst ook worden gericht op criminaliteit.

Koffers Onlangs werd in het kader van het onderzoek in samenwerking

Operators in publieke toezichtruimtes letten vaak niet op aanwijzingen die duiden op afwijkend gedrag dat terroristen vertonen bij het voorbereiden of uitvoeren van een aanslag. Ruim de helft (54 procent) van dergelijke gedragingen is niet automatisch te detecteren met intelligente camera's. Deze resultaten van een onderzoek door TNO in opdracht van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding werden afgelopen maand toegelicht tijdens het seminar Integriteit en Profiling dat werd georganiseerd door Trigion Recherche, Consultancy & Training.

met het KLPD een oefening gehouden op het Centraal Station van Amsterdam waarbij acteurs 'afwijkend gedrag' vertoonden tussen het reguliere publiek. Volgens Lousberg blijkt dat er weinig overeenkomsten zijn tussen het gedrag van mensen waar operators in publieke toezichtruimtes tijdens hun dagelijkse werkzaamheden op letten en de lijst met gedragingen die de onderzoekers hebben opgesteld. "Operators zijn bijvoorbeeld gericht op zaken als achtergelaten koffers in stationshallen of op luchthavens, maar in de praktijk is het dan vaak al te laat. Op de lijst staan juist veel gedragingen die terroristen vertonen in de voorbereidende fase.

Daar blijven nu dus veel kansen liggen. De operators die wij hebben gesproken konden ook niet altijd even duidelijk aangeven waarom zij het gedrag van een bepaalde persoon als verdacht beschouwen. Het antwoord luidt dan vaak dat die persoon zich 'zenuwachtig' gedraagt of de beveiliging zegt af te gaan op zijn gevoel zonder dit verder te kunnen definiëren of onderbouwen." Een training die specifiek is gericht op het detecteren van afwijkend gedrag moet ervoor zorgen dat operators in de toekomst afwijkend gedrag herkennen ruim voordat een aanslag kan plaatsvinden. Tevens zouden politieagenten en beveiligers moeten worden getraind om verdachte personen in een vroegtijdig stadium 'confronterend te prikkelen'. Lousberg: "Dat wil zeggen bijvoorbeeld iemand die zich langdurig ophoudt in een stationshal service gericht aanspreken met vragen waarvan het antwoord direct te verifiëren is. Als de persoon zegt op een bepaalde trein te wachten, kan de beveiliging aanbieden mee te helpen zoeken naar het tijdstip waarop de eerstvolgende trein naar die bestemming vertrekt en vanaf welk perron dat is. Zo weet die persoon dat hij door de beveiliging in de gaten wordt gehouden en kan de beveiliging controleren of die persoon inderdaad in de aangegeven trein stapt of zich geruime tijd

ren helpt

later nog steeds op het station ophoudt zonder hiervoor een goede reden te kunnen opgeven.”

Bloemetje Tijdens het seminar sprak prof.dr. *Hans van den Heuvel*, hoogleraar Beleidswetenschap aan de afdeling Bestuur en organisatie van de Vrije Universiteit Amsterdam over de effecten van integriteitsbeleid binnen overheidsorganisaties en in het bedrijfsleven. Onderzoek naar mensen die in het verleden gevoelig bleken voor omkoping toont aan dat zij in alle lagen van de bevolking zijn te vinden, van ‘hoog’ tot ‘laag’. Ook de bedragen, diensten of goederen waarvoor zij hun principes tijdelijk opzij zetten variëren van een waarde van soms wel tien miljoen euro tot een tweedehands auto met geringe waarde. Uit het daderprofiel blijkt volgens Van den Heuvel dat het doorgaans gaat om ‘dominante’ personen, vaak harde werkers, goede praters die veel contact hebben met de buitenwereld en enigzins ‘flamboyant’ zijn. Het zijn mensen, meestal mannen, die zich willen profileren en die gevoelig zijn voor status. Zij weten zichzelf binnen hun organisatie het imago aan te meten dat zij ‘dingen voor elkaar krijgen’ en worden vaak niet meer gecontroleerd vanwege hun ‘jarenlange onberispelijke staat van dienst’. Dit betekent niet dat collega’s niet in de

gaten hebben dat er iets niet in de haak is, maar vaak wordt hierover niet gesproken, mede gelet op de (vermeende) status van de betreffende persoon. Van den Heuvel: “Maar de daders zijn zich soms van geen kwaad bewust. Het proces van omkoping gaat vaak heel geleidelijk. Een aannemer spreekt met een ambtenaar en kijkt of deze gevoelig is voor incentives. Er wordt een vertrouwensband opgebouwd. Dan wordt bijvoorbeeld een vakantie aangeboden in het vakantiehuis van de aannemer in Spanje of, alweer een stap verder, een nieuwe caravan om nog een keer naar dat vakantiehuis te rijden. Maar het betreft niet altijd het direct overhandigen

van goederen. Zo werd een lid van Gedeputeerde Staten nadat zijn politieke carrière was beëindigd commissaris bij een baggerbedrijf waar hij als politicus veelvuldig mee te maken had.” Van den Heuvel constateert dat integriteitsbeleid steeds meer invloed heeft op het privéleven van werknemers. “Zo mogen politieagenten ook in het weekend buiten diensttijd niet worden betrapt op openbare dronkenschap en werd op een gegeven moment zelfs de vraag gesteld of een wijkagent nog wel een bloemetje mag aannemen van een dankbare bewoner. Maar wie bepaalt er wat integer gedrag is? Mag je van kantoor een pen of ▶

Veilig internetbankieren

Banken nemen het voorkomen en bestrijding van criminaliteit uiterst serieus. Ze moeten het geld van hun klanten immers goed beschermen. En dat geldt ook voor internetbankieren. Dankzij technische maatregelen van banken en de oplettendheid van consumenten is internetbankieren gelukkig erg veilig. Maar criminelen proberen natuurlijk door de veiligheidsbarrières heen te breken. Bijvoorbeeld door 'phishing' (in gewoon Nederlands: hengelen), een manier waarbij een klant van een bank wordt verleid zijn of haar toegangscode af te geven aan criminelen. In de media wordt regelmatig bericht over phishing aanvallen in binnen- maar met name ook in het buitenland. Gelukkig is het aantal geslaagde pogingen erg klein en is de omvang van fraude met internetbankieren beperkt. De Nederlandse Vereniging van Banken verzamelt hierover landelijke cijfers en zal deze in het najaar publiceren. Want de banken willen daar ook niet geheimzinnig over doen. De publicatie van de fraudecijfers is namelijk onderdeel van het streven van de banken naar meer transparantie. Een voorbeeld hiervan vormen de cijfers over 'skimming'. Dat is het illegaal kopiëren van de magneetstrip van bankpassen, waarna met kopie-passen de rekening wordt leeggehaald. In april maakte de Nederlandse Vereniging van Banken bekend dat deze vorm van criminaliteit de banken vorig jaar een schadepost van 36 miljoen euro opleverde.

De NVB publiceert de cijfers dit najaar tegelijk met de start van een nieuwe campagne voor veilig internetbankieren. Deze volgt op de succesvolle campagne 'drie keer kloppen' waarin mensen werden gewezen op wat zij zelf kunnen doen om veilig via de computer hun bankzaken te regelen. Dat moet ook, want internetbankieren is een doorslaand succes. Naar schatting meer dan tien miljoen mensen in Nederland gebruiken de computer voor hun bankzaken, juist vanwege het gebruiksgemak: 24 uur per dag, zeven dagen in de week je bankzaken regelen!

Maar net zoals het logisch is dat je een goed slot op je voordeur hebt, hechten banken er wel aan dat ook klanten hun verantwoordelijkheid nemen en zorgvuldig omgaan met internetbankieren. Honderd procent veiligheid bestaat niet, maar elk fraudegeval is er één teveel. Want de mensen die het treft ondervinden hiervan veel ongemak en voelen zich natuurlijk bedrogen. Daarbij is het van groot belang om te weten dat banken gedupeerden die zelf ook hun verantwoordelijkheid nemen en zorgvuldig handelen, schadeloos stellen. Samen werken aan veiligheid en vertrouwen, daar gaat het om. Als banken én hun klanten samen de benodigde voorzorgsmaatregelen nemen, hebben criminelen het nakijken.

blocnote mee naar huis nemen? Gelden rookpauzes als extra dagdeel, waarin niet-rokers wel hebben gewerkt? Het is aan iedere organisatie dit zelf in te vullen, waarbij het gevaar bestaat af te glijden in grijze gebieden die voor iedereen anders uitlegbaar zijn." Voor organisaties is het volgens Van den Heuvel belangrijk dat zij kwetsbare personen in een vroegtijdig stadium proberen op te sporen. Zo zullen personeelsleden met financiële problemen allicht eerder gevoelig zijn voor omkoping met soms al kleine bedragen.

Zwangerschap René ten Bos, filosoof en hoogleraar aan de Faculteit der Managementwetenschappen aan de Radboud Universiteit Nijmegen, sloot de dag af met een beschouwing over bedrijfsethiek. Volgens Ten Bos is het objectief beoordelen van wat wel of wat niet kan worden beschouwd als ethisch gedrag minder zwart-wit dan in de praktijk wordt gedacht. "Het is een van de moeilijkste dingen die er is. Mensen benaderen integriteit vaak alsof het een zwangerschap betreft: je bent het wel of je bent het niet. Maar wie bepaalt wat ethisch gedrag is? Mensen zijn vaak snel gefascineerd door andere mensen die zich niet aan de regels houden. Het kan de overtreder zelfs een bepaald 'charisma' opleveren. Integriteit heeft hier ook mee te maken. Organisaties functioneren per definitie niet als er nooit regels worden gebroken. Maar het is wel de vraag wanneer we vinden dat iemand over de schreef gaat. Neem als voorbeeld een chirurg die tijdens een operatie op een patiënt in levensgevaar bepaalde regels aan zijn laars lapt in een uiterste poging diens leven te redden. Stel dat de patiënt tijdens de operatie of kort daarna overlijdt. De chirurg heeft de regels doorbroken en is hiermee boven zijn functie uitgestegen. Had hij niets gedaan en was de patiënt overleden, dan was de chirurg alleen functioneel verantwoordelijk geweest, maar nu is hij ook persoonlijk verantwoordelijk en kan worden vervolgd. Maar stel nu dat de patiënt als door een wonder overleeft. Wordt de chirurg nu de hemel ingeprezen of zal de directie hem toch wijzen op zijn gedrag?" Bedrijven hebben vaak wel een 'Code of Conduct', maar in de praktijk voelen mensen daar weinig bij, stelt Ten Bos. "Onderzoek naar de beweegredenen van klokkenluiders toont aan dat zij vaak langdurig hebben getwijfeld in hun afweging tussen loyaliteit aan hun werkgever versus het publieke belang. Klokkenluiders worden door hun (oud) collega's vaak ook aangekeken op de persoon, niet om hun functie. Mensen vinden het goed dat de klokkenluider bepaalde zaken aan het licht heeft gebracht, maar vragen zich af of de klokkenluider zich wel heeft gerealiseerd wat een en ander tot gevolg kan hebben voor diens gezin. Organisaties verlangen tegenwoordig continu van werknemers dat zij dingen doen die zij eigenlijk niet willen doen, zoals het ontslaan van medewerkers. Zij ontslaan liever niet iemand waarmee zij een vriendschappelijke relatie hebben opgebouwd, maar kunnen aan de andere kant niet hun organisatorische taken ontlopen. Dergelijke kwesties zijn niet op te lossen met een Code of Conduct. Zo stond een bedrijf als het Amerikaanse Enron erg hoog aangeschreven op het gebied van ethische regels, maar het personeel voelde er niets bij."

■ Robert van Daesdonk
Robert.van.Daesdonk@beveiliging.nl

**'Als banken
én hun
klanten
samen de
benodigde
voorzorgs-
maatregelen
nemen,
hebben
criminelen
het nakijken.'**

Mr. Gijs Boudewijn
Hoofd Betalingsverkeer,
Nederlandse Vereniging
van Banken

